

**AKADEMIA GÓRNICZO-HUTNICZA
IM. STANISŁAWA STASZICA W KRAKOWIE**

Kwazikryształy - struktura atomowa, obraz dyfrakcyjny i modelowanie

Radosław Strzałka

**Katedra Fizyki Materii Skondensowanej
Wydział Fizyki i Informatyki Stosowanej AGH w Krakowie**

Seminarium Wydziałowe, 18.03.2016

Plan prezentacji

1. Kwazikryształy ikozaedryczne. Metody opisu struktury.
2. Metoda statystyczna (średniej komórki elementarnej). Rozwój metody statystycznej w opisie struktury układów aperiodycznych.
- 3. Zastosowanie metody statystycznej do opisu struktury kwazikryształów ikozaedrycznych.**
4. Wpływ nieporządku na strukturę kwazikryształów (i innych układów aperiodycznych).
5. Analiza modeli wielowymiarowych kwazikryształów ikozaedrycznych w przestrzeni fizycznej.

Rodziny kwazikryształów

Ikozaedryczne (Shechtman et al. 1984)

Klasa Lauego: $m\bar{3}5$

- Trójskładnikowe:
  - Al: Al-Cu-(Ru, Os, Fe);
Al-Pd-(Mn, Re, Tc, Ru, Os)
  - Zn: Zn-Mg-(Hf, Zr);
Al-Mg-(Ga, Ho, Tb, Y, Ns, Dy);
Zn-Sc-(Ni, Cu, Co, Fe, Mn, Mg,
Pt, Pd, Au)
  - Cd: Cd-Mg-(Y, Er, Ho, Tb, Dy, Gd)
- Dwuskładnikowe:
  - Cd-Yb; $Cd_{84}Ca_{16}$
  - Sc-Zn
  - Al-Mn

Dotychczas ilościowa analiza strukturalna jedynie dla Al-Pd-Mn i Cd-Yb

Dekagonalne (osiowe) Klasa Lauego: $10/mmm$

- Bendersky 1986 (metastabilne)
- Tsai 1989 (stabilne, Al-Ni-Co; Al-Cu-Co)
- Periodycznie ułożone aperiodyczne warstwy 2D
- Od 2 do 6 warstw na period
- Stabilne jedynie trójskładnikowe
  - Al-Ni-(Co, Fe, Rh)
  - Al-Cu-(Co, Rh, Ir)
  - Zn-Mg-(Dy, Er, Ho, Lu, Tm, Y)

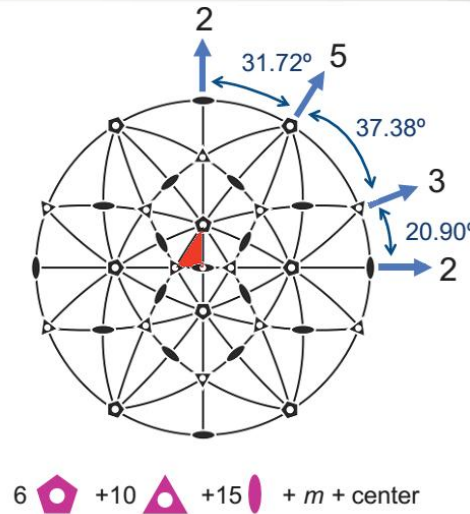
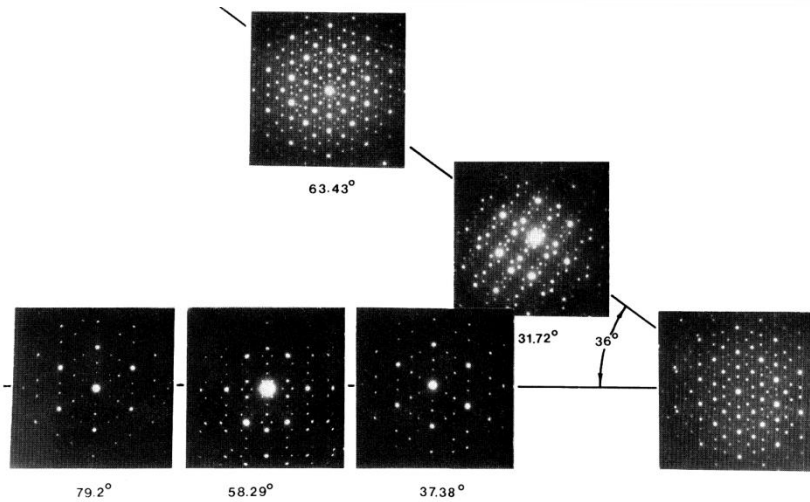
Dotychczas ilościowa analiza strukturalna jedynie dla Al-Ni-Co i Al-Co-Cu

Naturalne kwazikryształy: $Al_{63}Cu_{24}Fe_{13}$

- odkrycie 2009 (Czukotka)
- Bindi *et al.* (2011)

Kwazikryształy ikozaedryczne

Symetria ikozaedru

klasa Lauego

$$m\bar{3}5$$

grupy punktowe

$$235 \quad \frac{2}{m}\bar{3}5$$

grupy przestrzenne

$$Pm\bar{3}5 \quad Fm\bar{3}5$$

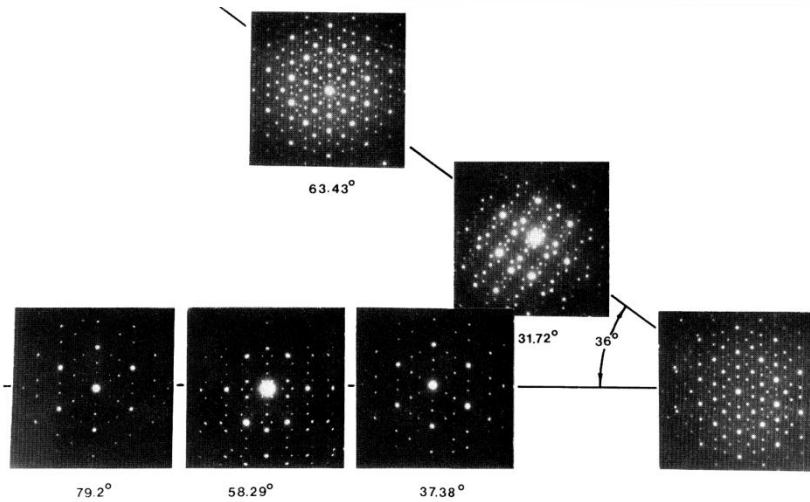
D. Shechtman, I. Blech, D. Gratias, J.W. Cahn,
Phys. Rev. Lett. **53** (1984) 1951-1953

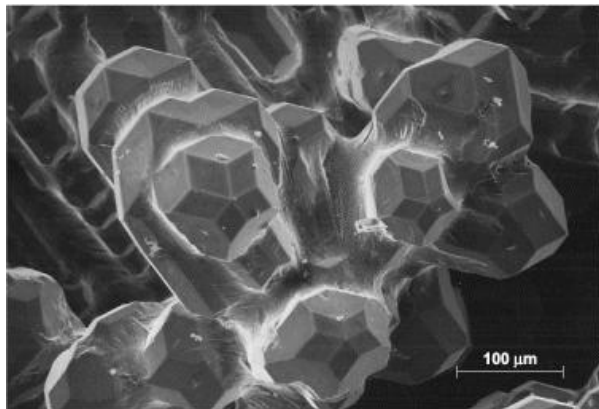
Odkrycie kwazikryształów:

Dan Shechtman, 8 kwietnia 1982 w NBS w Waszyngtonie.
Doktor Honoris Causa AGH, 4 września 2013.

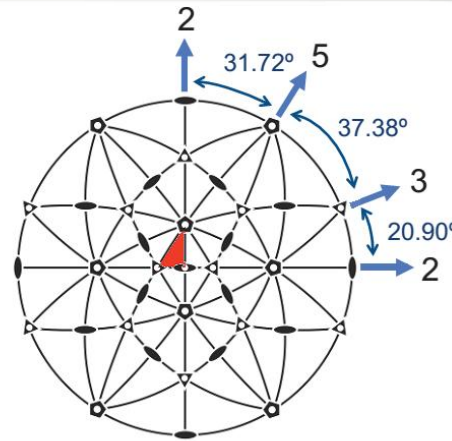
Kwazikryształy ikozaedryczne

D. Shechtman, I. Blech, D. Gratias, J.W. Cahn,
Phys. Rev. Lett. **53** (1984) 1951-1953

An-Pang Tsai *et al.* Jpn. J. Appl. Phys. **26** (1987) L1505

Symetria ikozaedru

klasa Lauego

$$m\bar{3}5$$

grupy punktowe

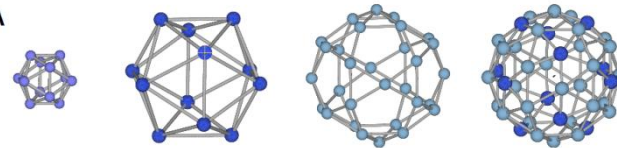
$$235 \quad \frac{2}{m}\bar{3}5$$

grupy przestrzenne

$$Pm\bar{3}5 \quad Fm\bar{3}5$$

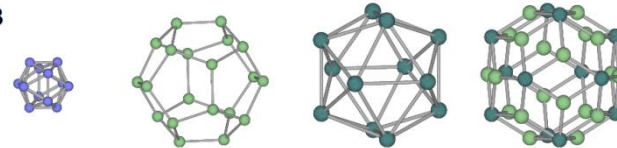
6 +10 +15 + m + center

A

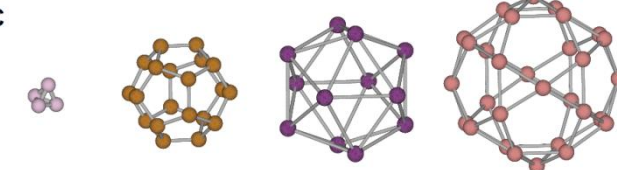
Al-Pd-Mn
Al-Cu-Fe

B

Al-Cu-Li
Zn-Mg-Sc
Ti-Zr-Ni

C

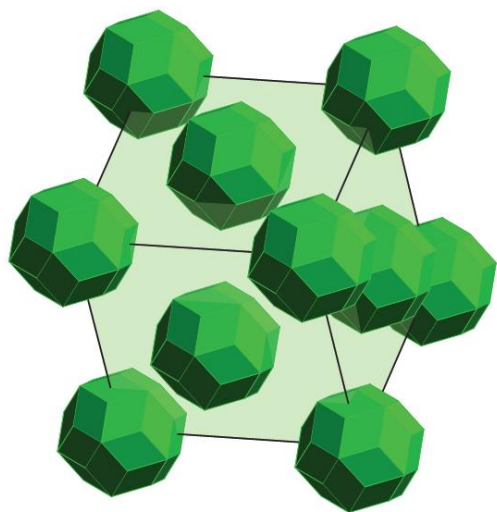

Cd-{Yb,Ca}
Zn-Sc,
Cd-Mg-RE
Zn-Sc-Fe-RE

Modelowanie wielowymiarowe

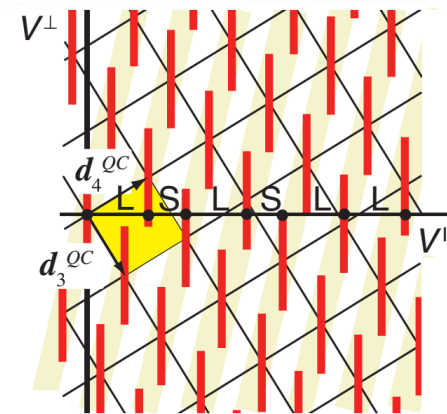
Polega na przywróceniu
 okresowości struktury w
 wyższej liczbie wymiarów

Modelowe pokrycie Ammanna
 (3D Penrose tiling)

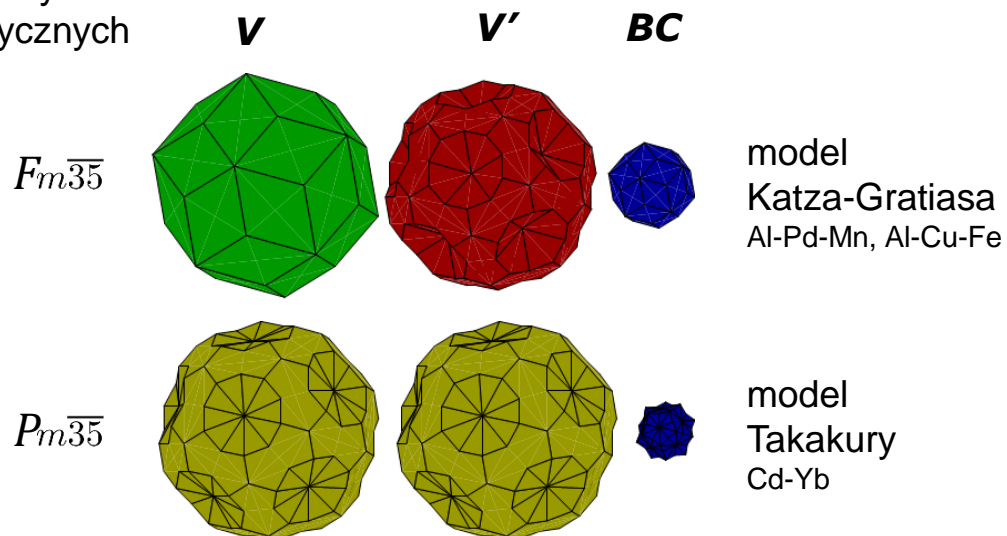
W. Steurer, S. Deloudi, *Crystallography of quasicrystals*,
 (Heidelberg: Springer, 2009)

Struktura kwaziperiodyczna
 powstała przez rzutowanie
 z wielu wymiarów

W. Steurer, S. Deloudi, *Crystallography of quasicrystals*, (Heidelberg: Springer, 2009)

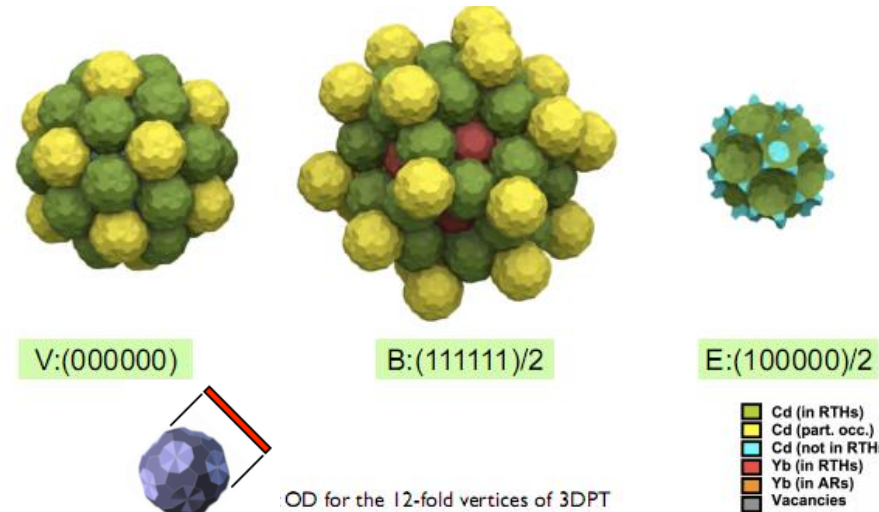
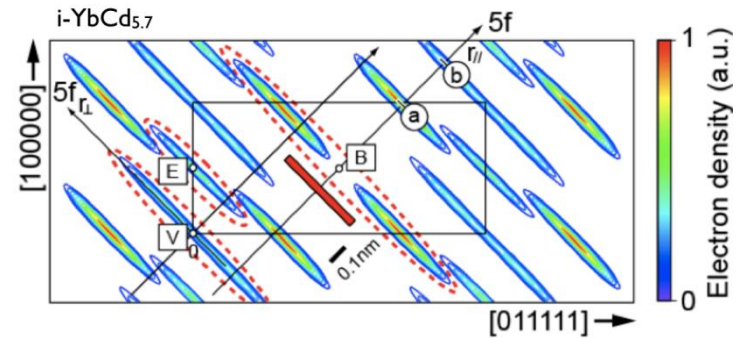
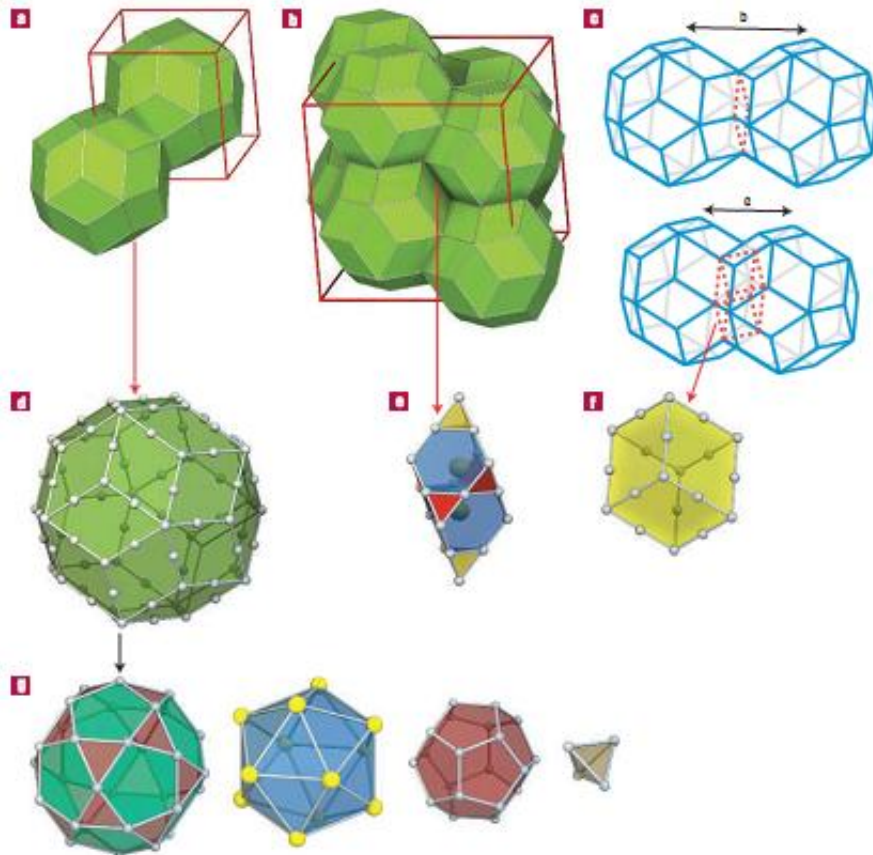
Powierzchnie atomowe
 dla kwazikryształów
 ikozaedrycznych

Klastrowe modele wielowymiarowe

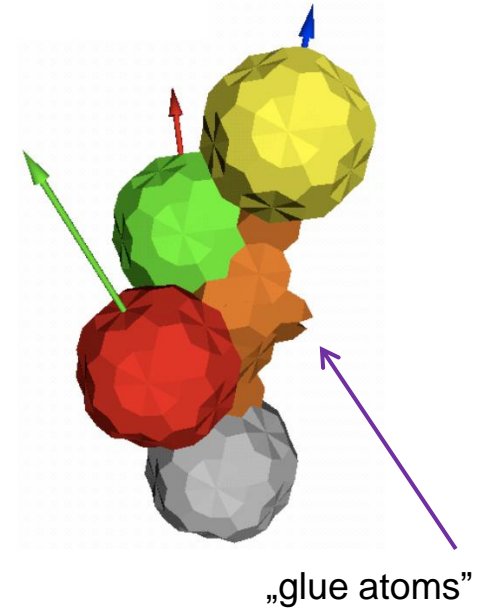
i-YbCd_{5.7}

Cluster-based model – structure refinement based on analysis of a structure of an approximant

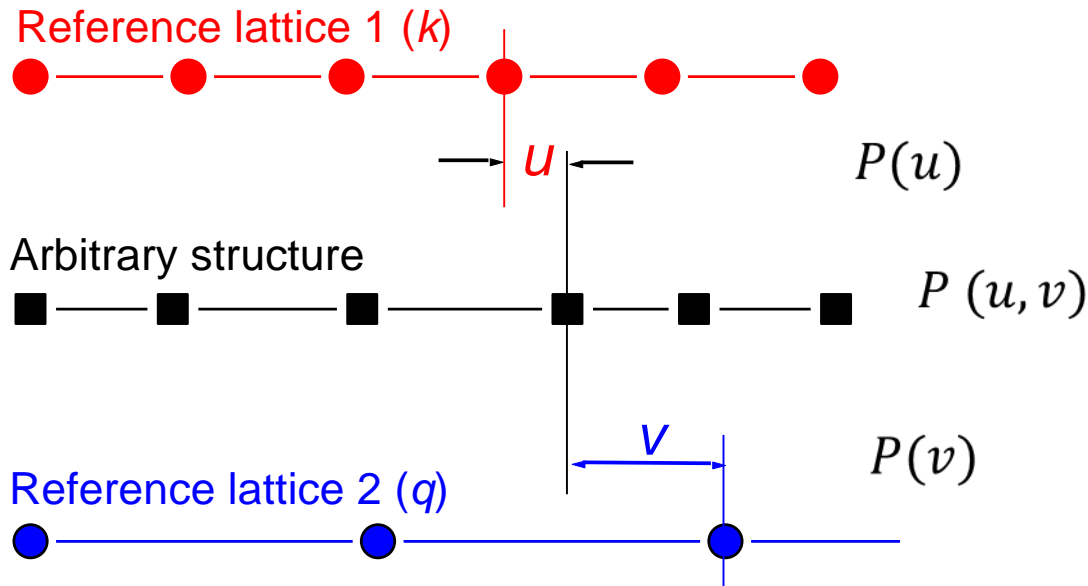
Modelowanie wielowymiarowe - problemy

- brak informacji o ułożeniu klastrów (stopień wypełnienia przestrzeni, połączenia międzyklastrowe)
- znacząca część atomów nie jest dobrze opisana (problem brakującej gęstości atomowej, nawet rzędu kilku %) – tzw. „glue atoms”
- brakująca gęstość atomowa powoduje problemy w obliczeniach struktury elektronowej i fononowej, a także w modelowaniu *ab initio* (obliczenia energetyczne)
- modele nie odtwarzają poprawnie prostych parametrów: gęstość, dokładny skład chemiczny
- otrzymuje się „zamrożony” obraz struktury (defekty nie mogą być łatwo uwzględnione), z dużymi obsadzeniami częściowymi i elipsoidami ADP
- modele wielowymiarowe nie mogą być efektywnie wykorzystane w badaniu własności kwazikryształów (elektrycznych, mechanicznych,...)

Konceptcja średniej komórki elementarnej (ŚKE) (average unit cell concept - AUC)

Rozkład $P(u, v)$ jest ciągły i stały, niezerowy tylko wzdłuż pewnej relacji skalowania $v(u)$

Każdą pozycję atomową można wyrazić w ŚKE:

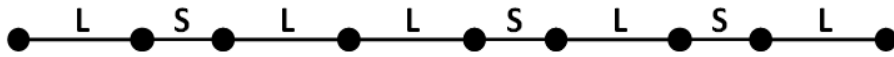
$$\begin{aligned} x &= a\lambda_k + u_x & \lambda_k &= 2\pi/k \\ x &= \beta\lambda_k + u_x & \lambda_k &= 2\pi/q \end{aligned}$$

Kształt ŚKE zależy od wyboru wektorów k i q .

$$F(k, q) = \iint_{AUC} P(u, v) \exp[i(nku + mqv)] du dv$$

ŚKE może być rozumiana jako rzut skośnokątny powierzchni atomowej na przestrzeń fizyczną

Koncepcja średniej komórki elementarnej (ŚKE) przykład: ciąg Fibonacciego

$L \rightarrow L + S$

$S \rightarrow L$

LSLLSLSLLSLLSLSLSL...

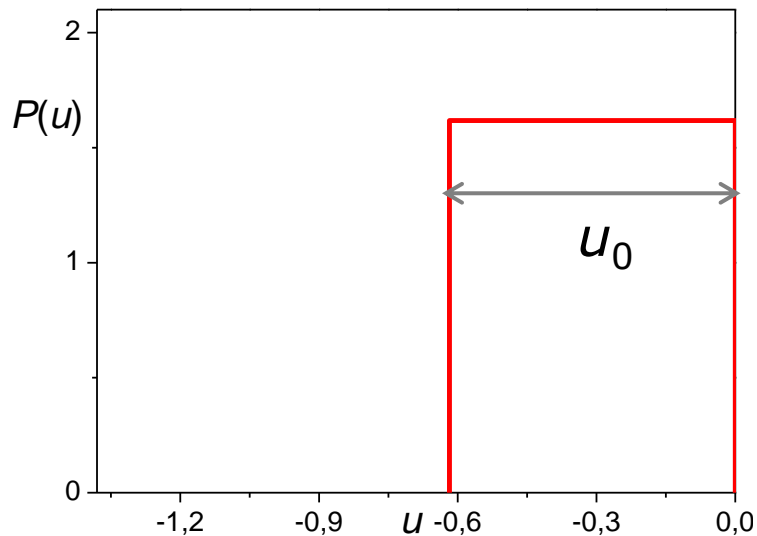
$$L = \tau S$$

$$\tau = \frac{1 + \sqrt{5}}{2}$$

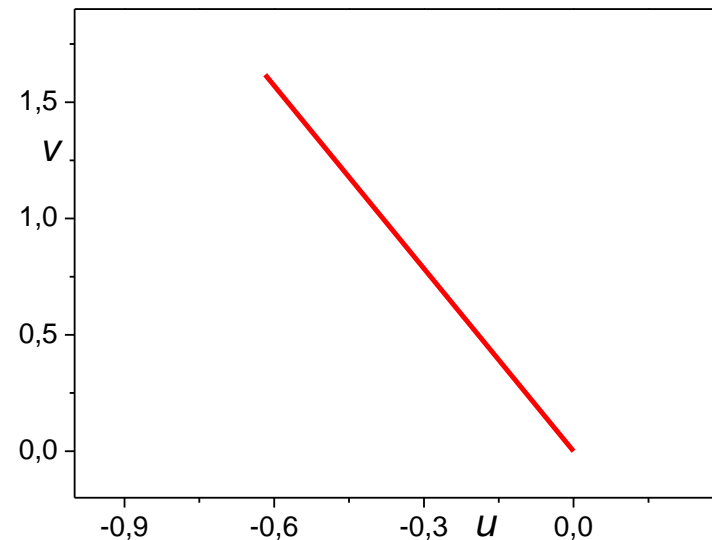
średnia odległość między węzłami:

$$1 + \frac{1}{\tau^2} \approx 1.38$$

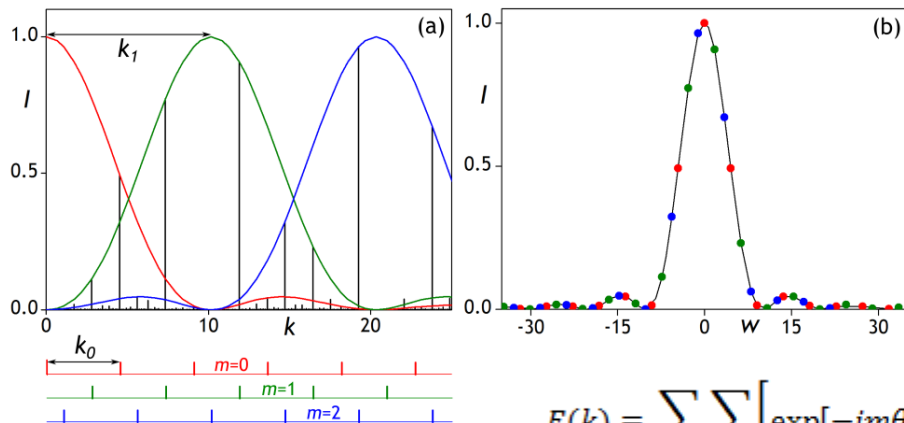
Rozkład $P(u)$

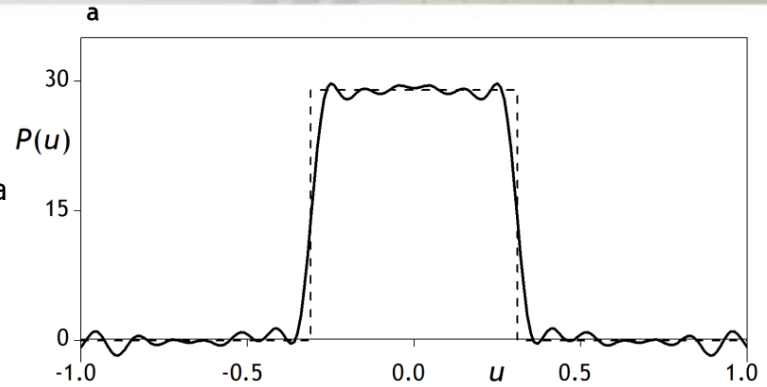
Rozkład $P(u, v)$

Periodyczne serie pików w obrazie dyfrakcyjnym kwazikryształów

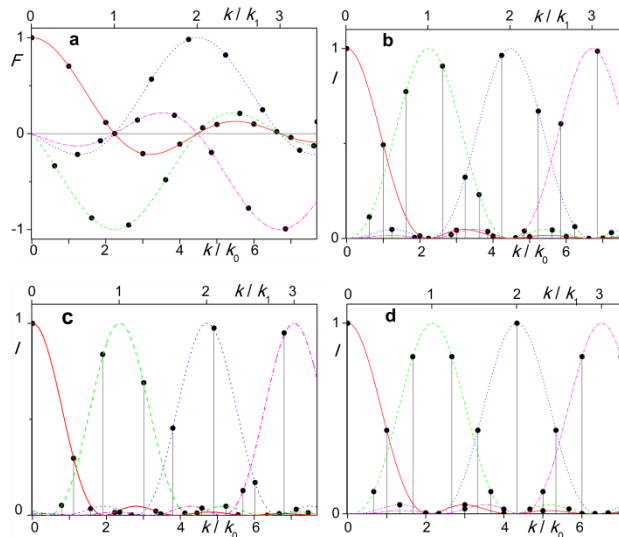
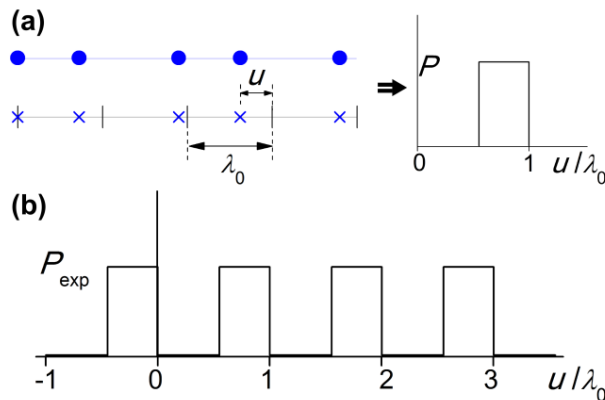

odwrotna
transformata
Fouriera

$$F(k) = \sum_{m \in \mathbb{Z}} \sum_{\alpha} \left[\exp[-im\theta_{\alpha}] \int_{-\infty}^{\infty} P_{\text{exp}}(u) \exp[-i(k - m\kappa)u] du \right]$$

J. Wolny *et al.*,
Acta Cryst. A70 (2014) 181-185.

Funkcje obwiednie dla kwazikryształu o czynniku skalowania τ (**a**-czynnik strukturalny i **b**-obraz dyfrakcyjny) oraz $\sqrt{2}$ (**c**) oraz periodycznej aproksymanty 3/2 (**d**).

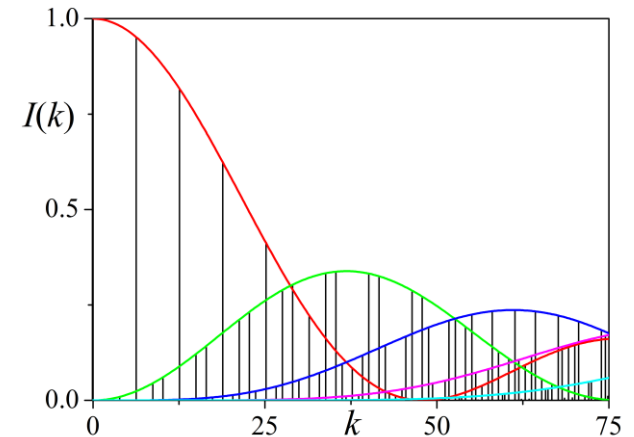
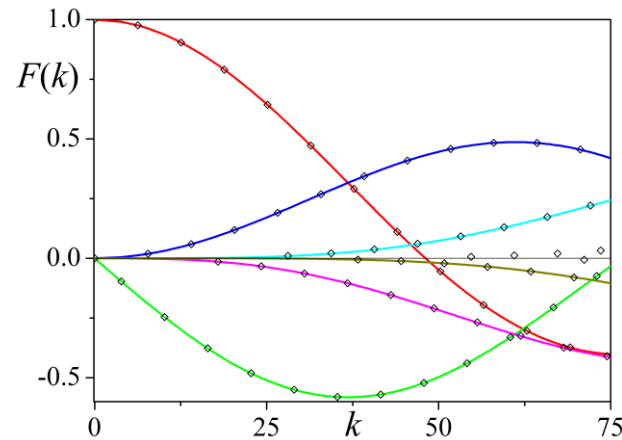
J. Wolny *et al.*,
Appl. Phys. Lett. 106 (2015) 131905.

Opis statystyczny struktur harmonicznie modulowanych

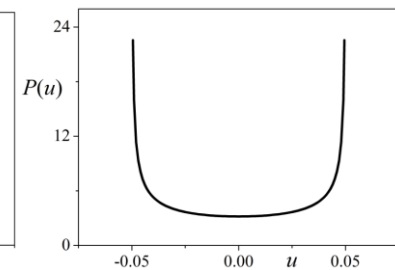
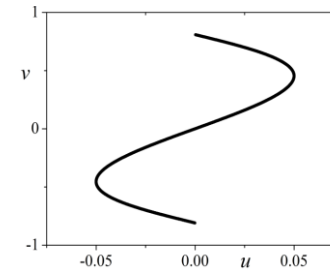
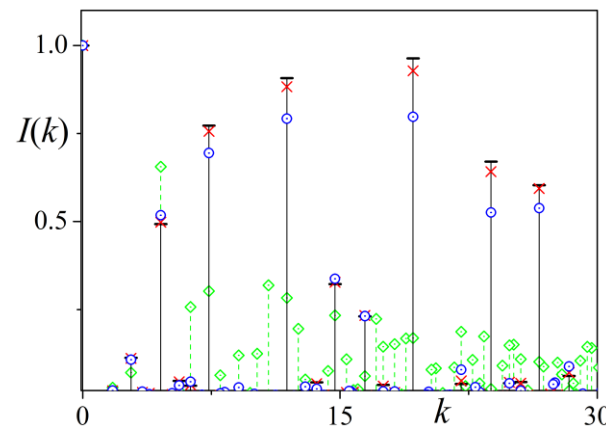
$$x_n = na + A \sin(q_0 na)$$

$$F_{n,m} = J_{-m}(kA)$$

Obwiednie czynnika strukturalnego (po lewej) i obrazu dyfrakcyjnego (po prawej) dla struktury harmonicznie modulowanej ($A=0.05$, $a=1.0$, $q_0=2\pi/\tau a$)

Przybliżenie 1D kwazikryształu za pomocą serii harmonicznych modulacji (podobieństwo w obrazie dyfrakcyjnym)

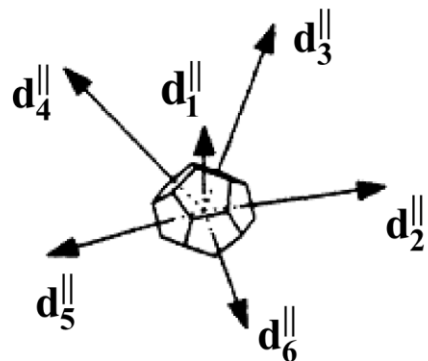
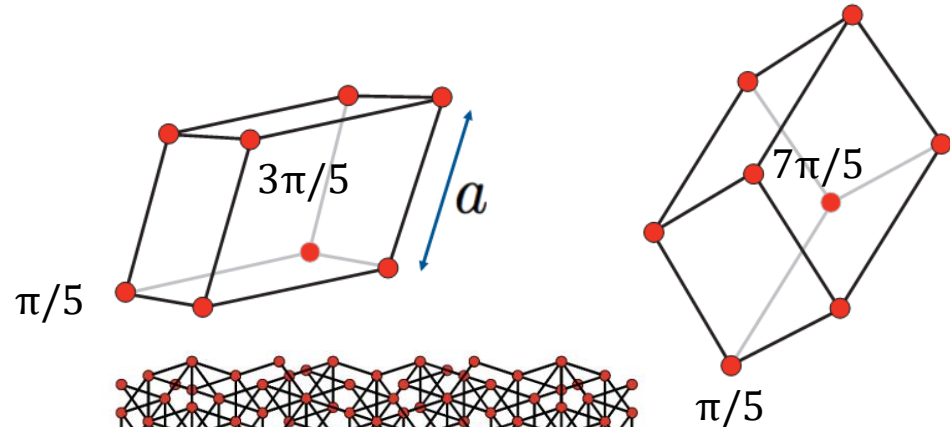
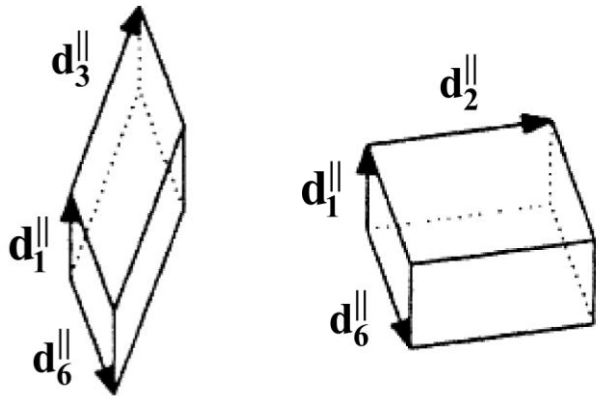

1/9/50 czynników modulujących

Pokrycie Ammanna

Rozszerzenie pokrycia Penrose'a na 3D – użycie dwóch jednostek strukturalnych – **romboedrów**:

wydłużonego (AR) i spłaszczonego (OR)

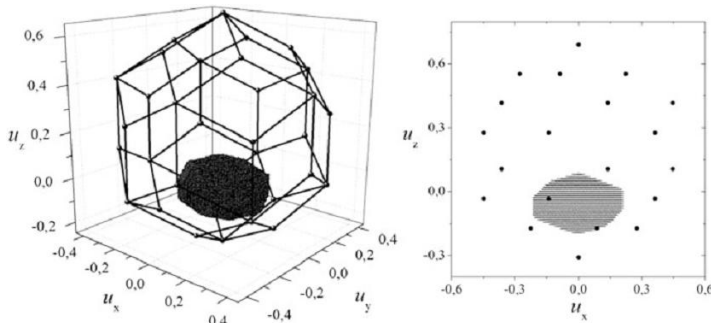

Rzut sieci Ammanna o jednoatomowej dekoracji w wierzchołkach romboedrów

ŚKE dla pokrycia Ammanna

-wybór bazy przestrzeni odwrotnej

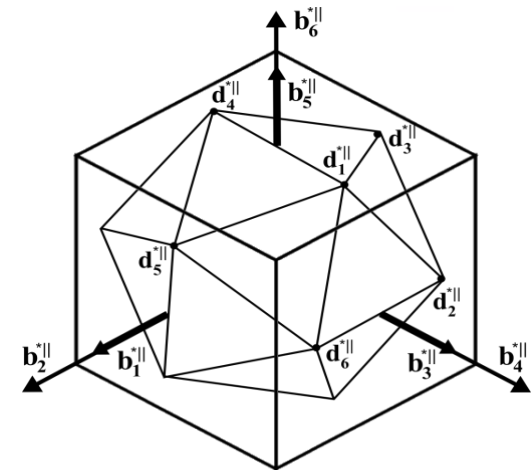
Baza ikozaedryczna

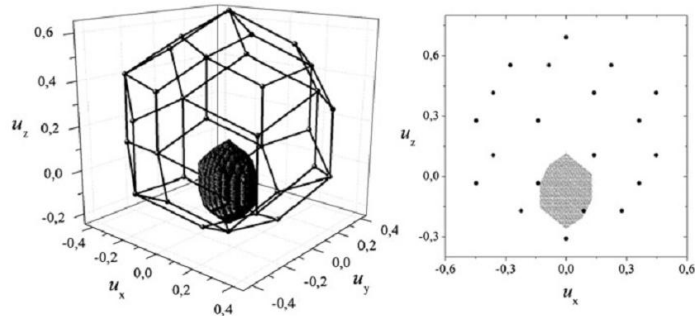
$$|k_x| = 13.7082 (0, -5, -5, 2, 6, 2);$$

$$|k_y| = 7.2068 (0, 2, -2, -3, 0, 3);$$

$$|k_z| = 17.9443 (9, 4, 4, 4, 4, 4)$$

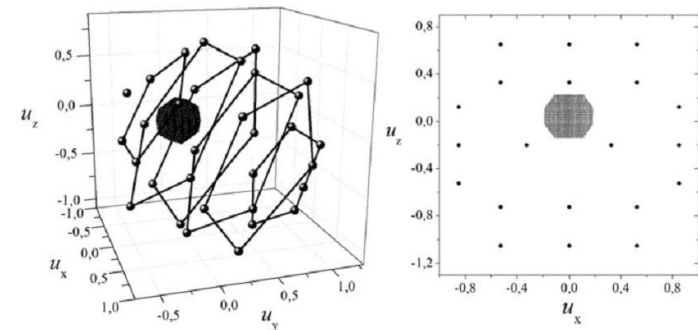
Baza kartezjańska

$$|k_x| = 22.1803 (0, -8, -8, 3, 10, 3);$$

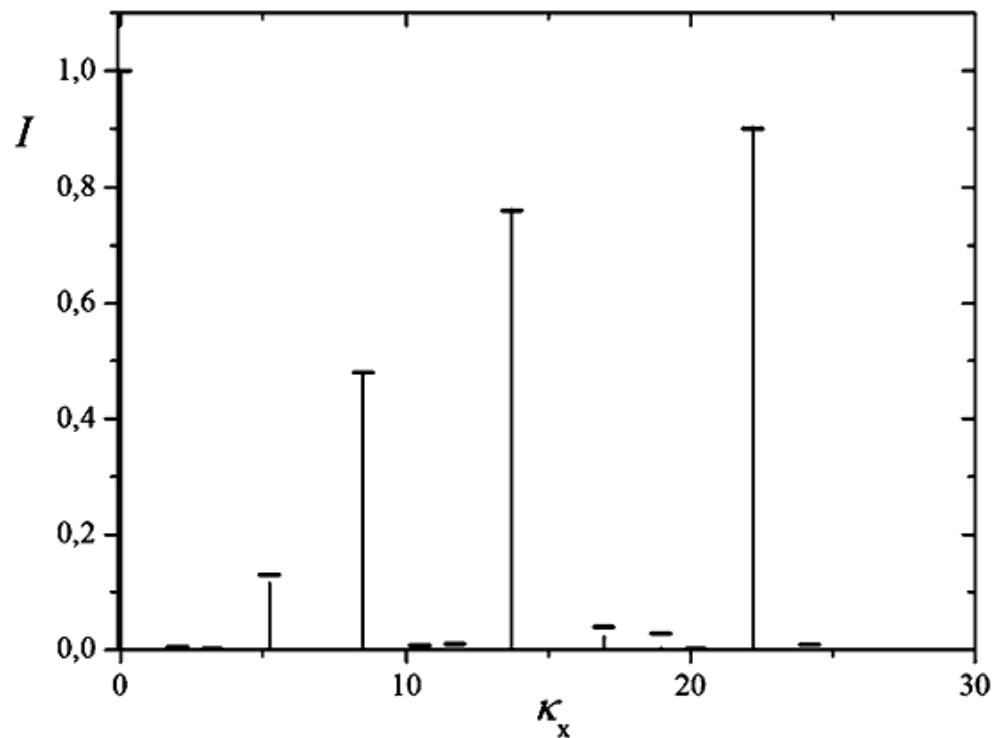
$$|k_y| = 11.6609 (0, -3, 3, 5, 0, -5);$$

$$|k_z| = 4.2361 (2, 1, 1, 1, 1, 1)$$

ŚKE dla pokrycia Ammanna

-wybór bazy przestrzeni odwrotnej

Obraz dyfrakcyjny otrzymany numerycznie:
pionowe linie – baza ikozaedryczna
poziome kreski – baza kartezjańska

ŚKE dla pokrycia Ammanna

-wybór bazy przestrzeni odwrotnej

Baza ikozaedryczna $\longrightarrow$ Baza kartezjańska

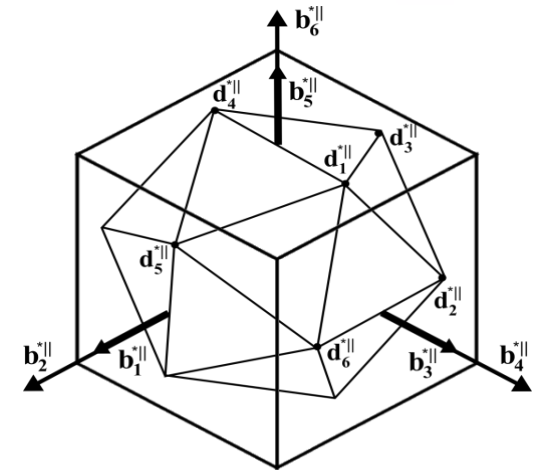
Wektor falowy (pozycja refleksu):

$$\mathbf{k} = h \mathbf{q}_{0x} + h' \mathbf{k}_{0x} + k \mathbf{q}_{0y} + k' \mathbf{k}_{0y} + l \mathbf{q}_{0z} + l' \mathbf{k}_{0z}$$

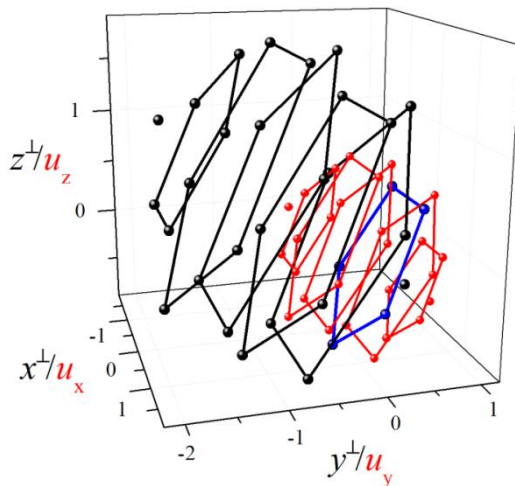
$$\mathbf{q}_{0x} = \left[\frac{1}{\sqrt{\tau+2}}, 0, 0 \right]; \quad \mathbf{q}_{0y} = \left[0, \frac{1}{\sqrt{\tau+2}}, 0 \right]; \quad \mathbf{q}_{0z} = \left[0, 0, \frac{1}{\sqrt{\tau+2}} \right]$$

$$\mathbf{k}_{0x} = \left[\frac{\tau}{\sqrt{\tau+2}}, 0, 0 \right]; \quad \mathbf{k}_{0y} = \left[0, \frac{\tau}{\sqrt{\tau+2}}, 0 \right]; \quad \mathbf{k}_{0z} = \left[0, 0, \frac{\tau}{\sqrt{\tau+2}} \right]$$

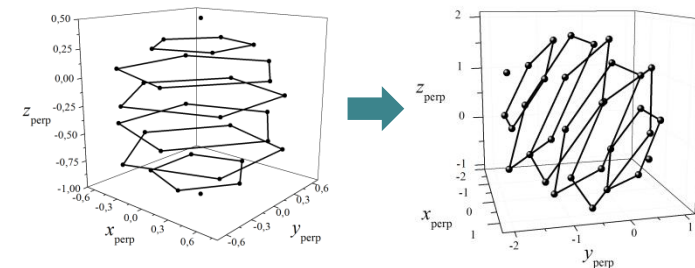
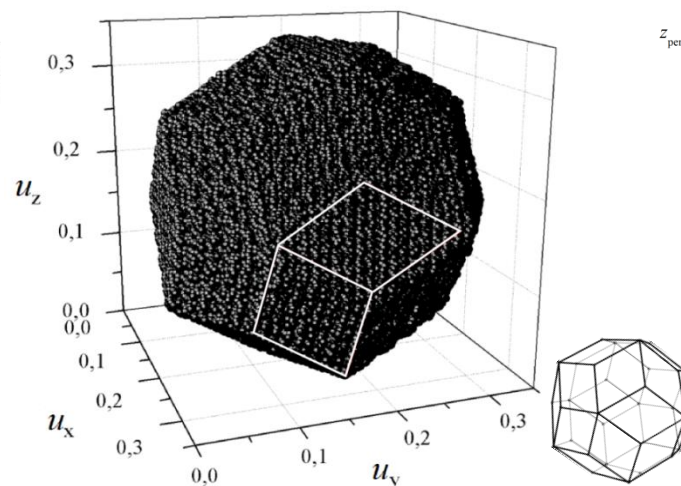
$$q_0 = \frac{2}{\sqrt{\tau+2}} \approx 0.5257, \quad k_0 = \frac{2\tau}{\sqrt{\tau+2}} \approx 0.8507$$

$P(\mathbf{u})$ vs. Pow. atomowa

$P(\mathbf{u})$ numerycznie

Czynnik strukturalny dla pokrycia Ammanna

– dekoracja jednoatomowa w wierzchołkach

Czynnik strukturalny (geometryczny):

$$F(\mathbf{k}) = \sum_j f_j \exp(i\mathbf{k} \cdot \mathbf{r}_j^{\parallel})$$

$$1) \quad \begin{aligned} x &= \alpha_1 \lambda_{k1} + u_x & x &= \beta_1 \lambda_{q1} + v_x \\ y &= \alpha_2 \lambda_{k2} + u_y & y &= \beta_2 \lambda_{q2} + v_y \\ z &= \alpha_3 \lambda_{k3} + u_z & z &= \beta_3 \lambda_{q3} + v_z \end{aligned}$$

$$2) \quad \lambda_{ki} = \frac{2\pi}{k_{0i}}; \quad \lambda_{qi} = \frac{2\pi}{q_{0i}}; \quad i = 1, 2, 3$$

$$3) \quad \mathbf{k} \cdot \mathbf{r}^{\parallel} = h_1 q_0 v_x + h_2 k_0 u_x + h_3 q_0 v_y + h_4 k_0 u_y + h_5 q_0 v_z + h_6 k_0 u_z$$

$$v_x = -\tau^2 u_x$$

$$4) \quad v_y = -\tau^2 u_y$$

$$v_z = -\tau^2 u_z$$

$$5) \quad \begin{aligned} k_0 &= 2\pi\tau/(\tau + 2)^{1/2} \\ q_0 &= 2\pi/(\tau + 2)^{1/2} \end{aligned}$$

Czynnik strukturalny dla pokrycia Ammanna

– dekoracja jednoatomowa w wierzchołkach

Czynnik strukturalny (geometryczny):

$$F(\mathbf{k}) = \sum_j f_j \exp(i\mathbf{k} \cdot \mathbf{r}_j^{\parallel})$$

$$1) \quad \begin{aligned} x &= \alpha_1 \lambda_{k1} + u_x & x &= \beta_1 \lambda_{q1} + v_x \\ y &= \alpha_2 \lambda_{k2} + u_y & y &= \beta_2 \lambda_{q2} + v_y \\ z &= \alpha_3 \lambda_{k3} + u_z & z &= \beta_3 \lambda_{q3} + v_z \end{aligned}$$

$$2) \quad \lambda_{ki} = \frac{2\pi}{k_{0i}}; \quad \lambda_{qi} = \frac{2\pi}{q_{0i}}; \quad i = 1, 2, 3$$

$$3) \quad \mathbf{k} \cdot \mathbf{r}^{\parallel} = h_1 q_0 v_x + h_2 k_0 u_x + h_3 q_0 v_y +$$

$$v_x = -\tau^2 u_x$$

$$4) \quad v_y = -\tau^2 u_y$$

$$v_z = -\tau^2 u_z$$

$$5) \quad \begin{aligned} k_0 &= 2\pi\tau/(\tau + 2)^{1/2} \\ q_0 &= 2\pi/(\tau + 2)^{1/2} \end{aligned}$$

$$F(\mathbf{k}) = \int_{\text{AUC}} \exp(i\boldsymbol{\chi} \cdot \mathbf{u}) d^3 \mathbf{u}$$

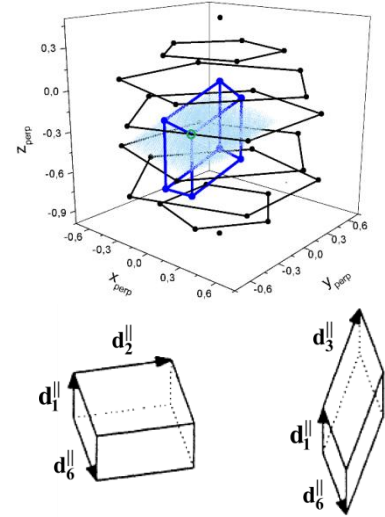
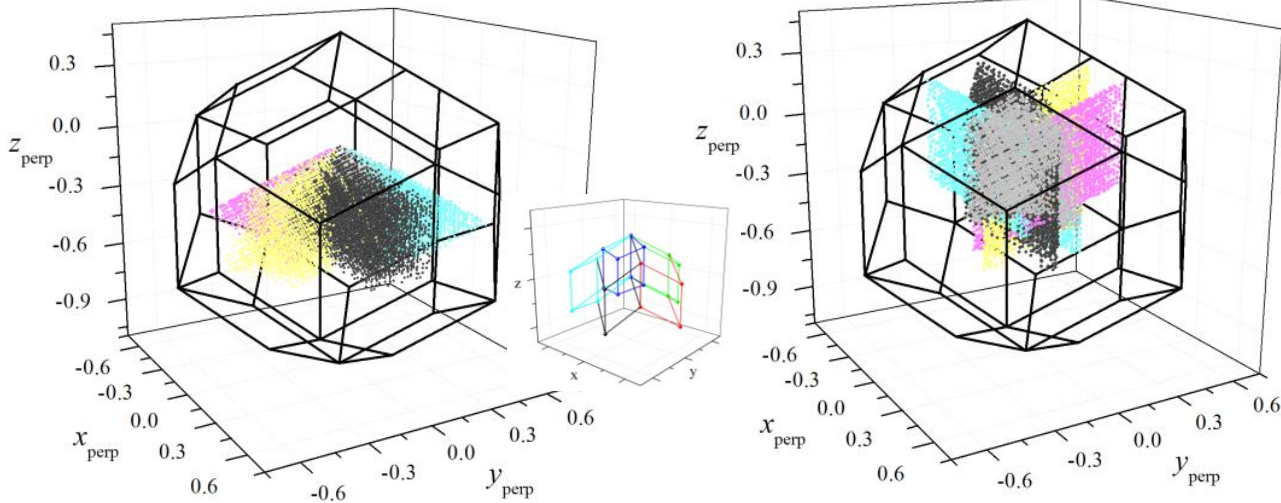
$$\boldsymbol{\chi} = [\chi_x, \chi_y, \chi_z] = k_0 [(h_2 - \tau h_1); (h_4 - \tau h_3); (h_6 - \tau h_5)]$$

$$\mathbf{u} = [u_x, u_y, u_z] = \left[-\frac{1}{\tau} x^{\perp}; -\frac{1}{\tau} y^{\perp}; -\frac{1}{\tau} z^{\perp} \right],$$

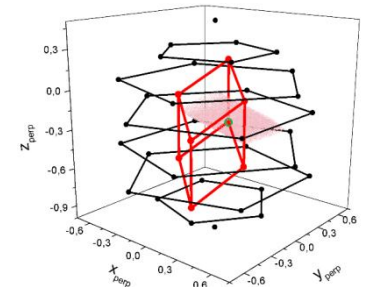
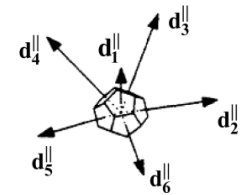
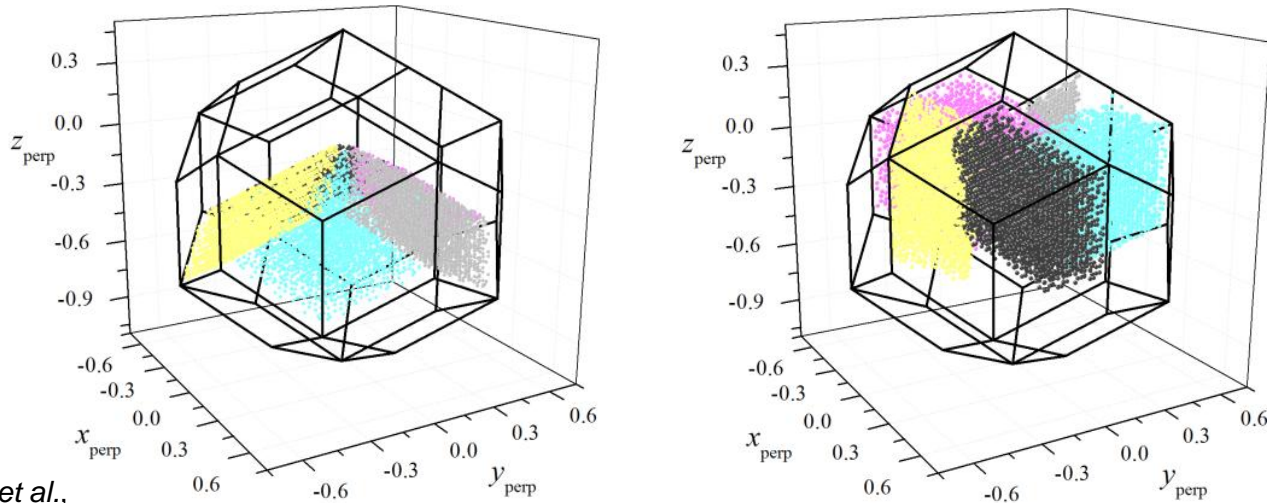
$$F(\mathbf{k}) = \int_0^{\lambda_{k1}} \int_0^{\lambda_{k2}} \int_0^{\lambda_{k3}} P(u_x, u_y, u_z) \exp(i\boldsymbol{\chi} \cdot \mathbf{u}) d^3 \mathbf{u}$$

Dekoracja jednostek strukturalnych

OR:

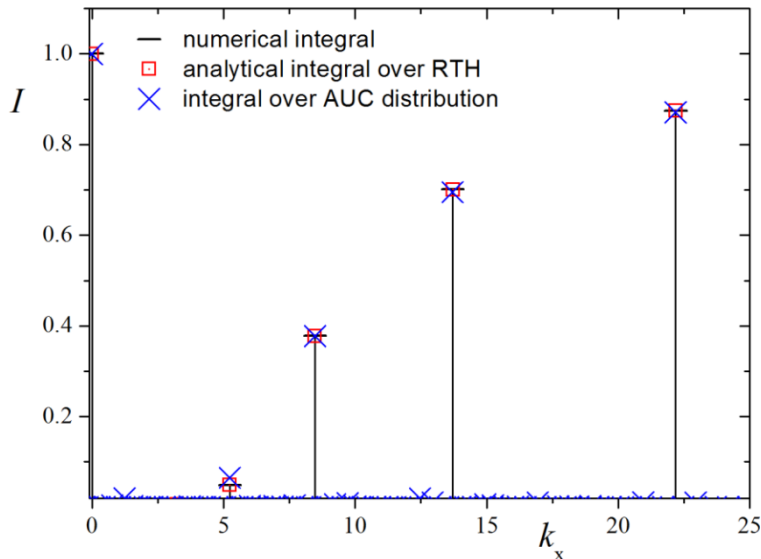
AR:

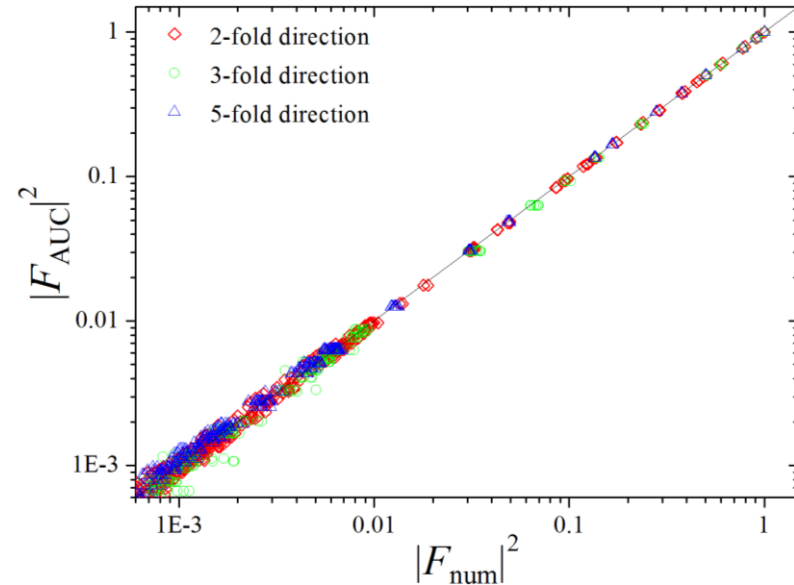
Obraz dyfrakcyjny – test czynnika strukturalnego (dekoracja w wierzchołkach)

$$F(\chi) = \sum_{l=1}^{10} \left[F(\chi)_l^{\text{OR}} \sum_{j=1}^{N_1} f_j \alpha_j \exp(i\mathbf{k} \cdot \mathbf{r}_j^l) \right] + \sum_{l=1}^{10} \left[F(\chi)_l^{\text{AR}} \sum_{j=1}^{N_2} f_j \alpha_j \exp(i\mathbf{k} \cdot \mathbf{r}_j^l) \right]$$

Możliwy rozdział czynnika strukturalnego na część „sieciovą” (transformaty Fouriera po romboedrycznych rozkładach w ŚKE) oraz „atomową” (czynnik fazowy)

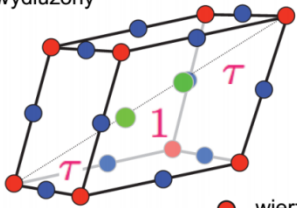
Porównanie obrazu dyfrakcyjnego obliczonego metodą ŚKE, wielowymiarową i numeryczną

Wykres *log-log* – sprawdzenie zgodności czynnika strukturalnego z danymi „eksperymentalnymi”

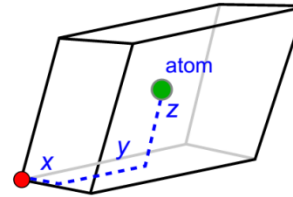
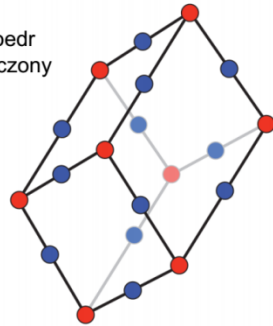
Model prostej dekoracji

Romboedr wydłużony

- wierzchołki
- środki krawędzi
- długa przekątna romboedru wydłużonego

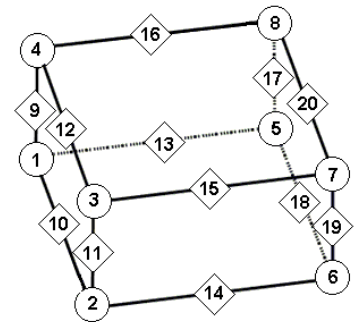
Romboedr spłaszczony

Wierzchołek odniesienia

$$\mathbf{r} = (x, y, z)$$

$$F(\boldsymbol{\chi}) = \sum_{l=1}^{10} \left(F(\boldsymbol{\chi})_l^{\text{OR}} \sum_{j=1}^{N_1} f_j \alpha_j e^{i\mathbf{k} \cdot \mathbf{r}_j^l} \right) + \sum_{l=1}^{10} \left(F(\boldsymbol{\chi})_l^{\text{AR}} \sum_{j=1}^{N_2} f_j \alpha_j e^{i\mathbf{k} \cdot \mathbf{r}_j^l} \right)$$

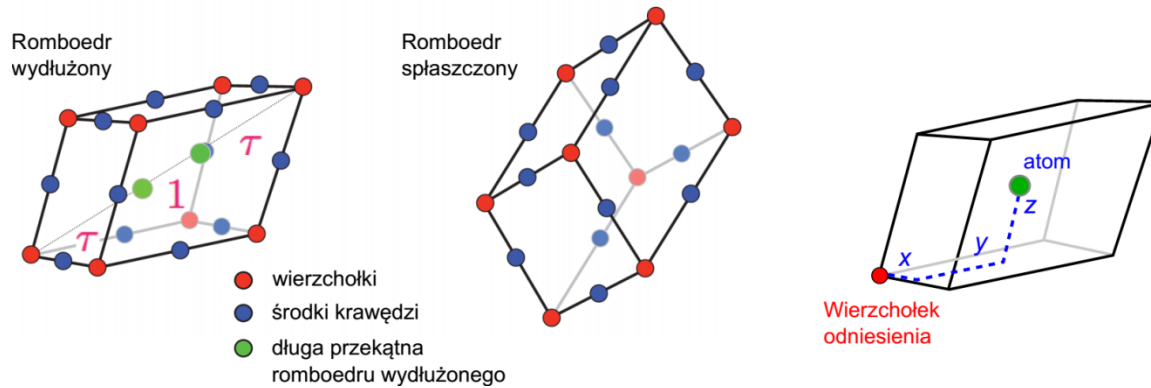

Fracje atomów w charakterystycznych pozycjach romboedrów

Zastosowanie modelu prostej dekoracji w modelach wielowymiarowych:
Zn-Mg-Ho, Cd-Yb.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
OR	0.05	0.15	0.15	0.15	0.15	0.15	0.05	0.15	0.2	0.2
AR	0.05	0.05	0.05	0.35	0.05	0.35	0.05	0.05	0.4	0.1
	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
OR	0.3	0.3	0.2	0.3	0.2	0.3	0.3	0.3	0.2	0.2
AR	0.1	0.4	0.1	0.4	0.1	0.4	0.1	0.4	0.4	0.1

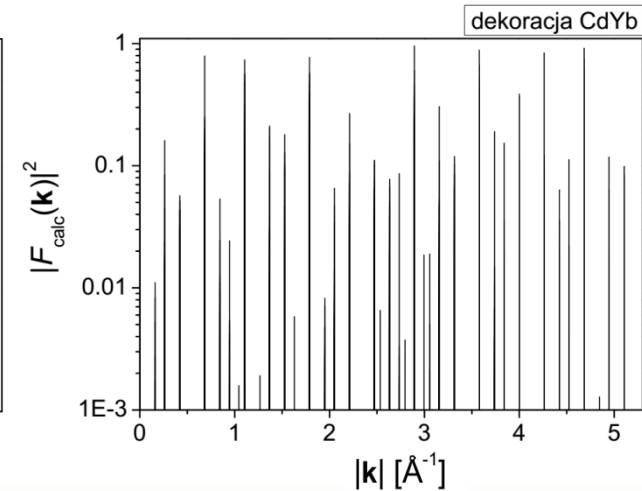
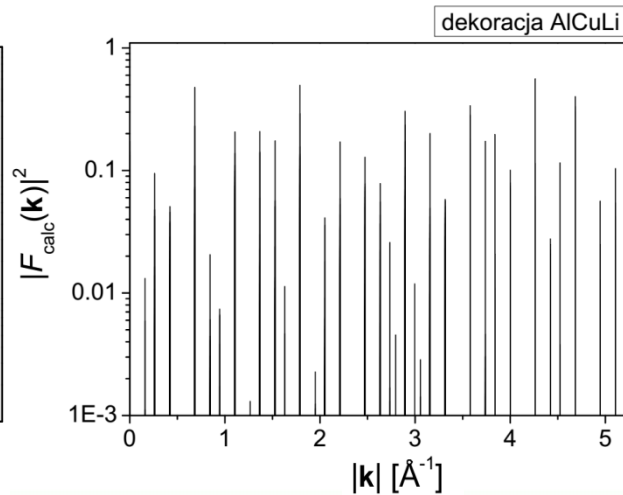
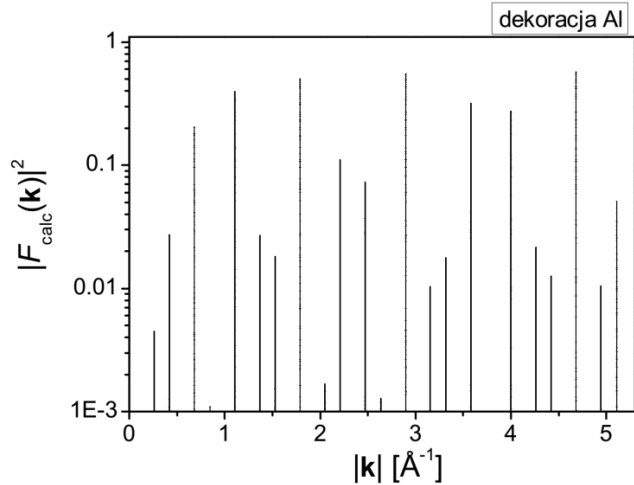
Model prostej dekoracji

Jednoatomowa dekoracja tylko w wierzchołkach

● wierzchołki $\neq$ ● środki krawędzi

● wierzchołki $=$ ● środki krawędzi

Model kwazikryształów ikozaedrycznych - podsumowanie i perspektywy

- Opracowana została analityczna formuła czynnika strukturalnego dla kwazikryształu ikozaedrycznego o dowolnej dekoracji sieci Ammanna przy użyciu metody statystycznej (w przestrzeni fizycznej).
- Czynn timerukturalny sprawdzono dla modelu „prostej dekoracji” i dla danych „eksperymentalnych” (wygenerowanych numerycznie).
- Czynn timerukturalny jest gotowy do zaimplementowania w procedurze udokładniania.
- Planowane jest połączenie metody udokładniania w oparciu o dane dyfrakcyjne i obliczenia energetyczne
- Możliwe jest odejście od obliczeń analitycznych i dopasowanie czynnika struktury zupełnie numerycznie

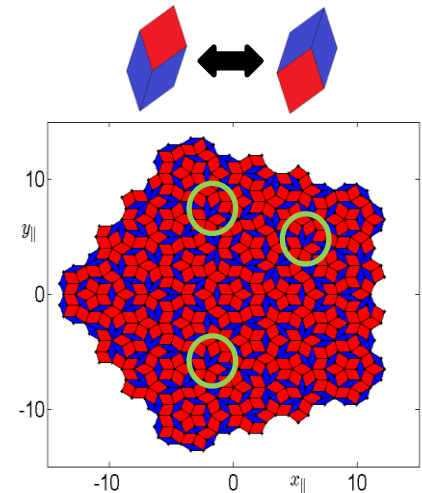
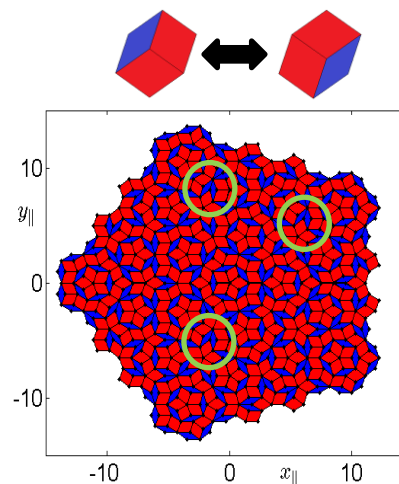
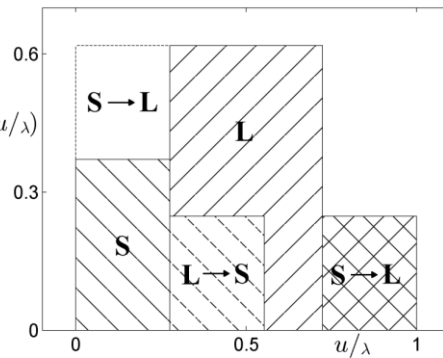
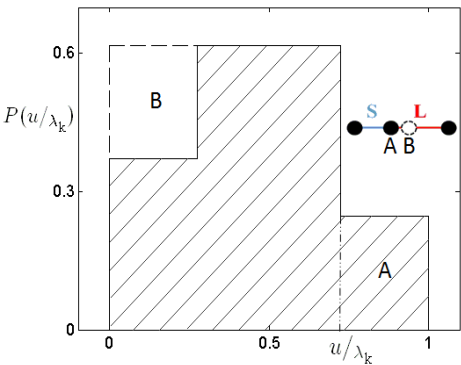
Poprawki na fonony i fazony w kwazikryształach

Fonony są związane z przesunięciami atomów wokół położenia równowagi (np. wskutek drgań termicznych). Możemy sobie wyobrazić różną funkcję rozkładu atomów wokół położenia równowagi. Poprawka: czynnik Debye'a-Wallera

$$D_{phon}(\mathbf{k}) = \exp\{-2\pi^2(k_x^2 + k_y^2 + k_z^2)b_{phon}\}$$

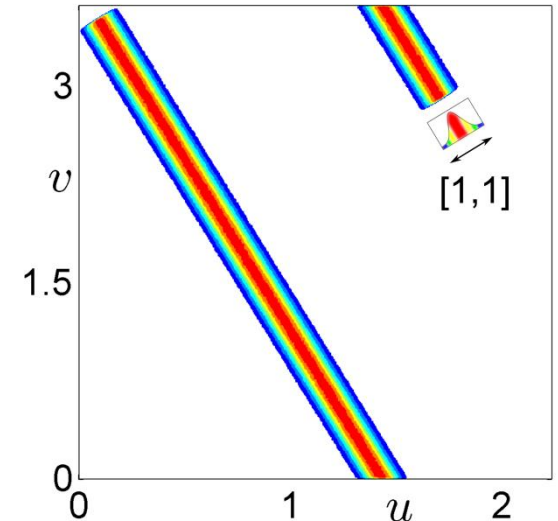
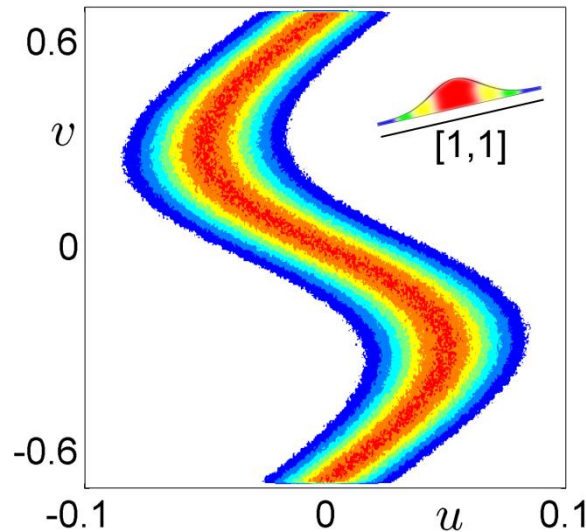
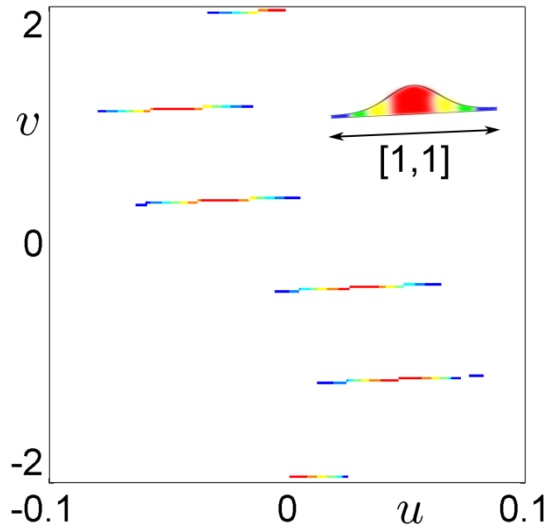
Fazony są związane z przeskokami atomów między węzłami (skutkuje to zmianą fazy w strukturze – stąd fazon). Fazon mają duże znaczenie w termodynamice krystalizacji kwazikryształów i wpływają na strukturę. Standardowa poprawka (tzw. fazonowy czynnik Debye'a-Wallera):

$$D_{phas}(\mathbf{k}^\perp) = \exp\left\{-\frac{1}{16\pi^2}(k_x^{\perp 2} + k_y^{\perp 2} + k_z^{\perp 2})b_{phas}\right\}$$

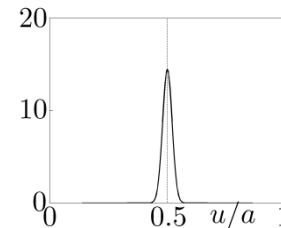

Fonony

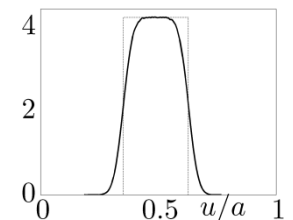

Wprowadzenie fononów powoduje rozmycie relacji skalowania wzdłuż kierunku $[1,1]$ w parametrycznej przestrzeni (u,v) , co przekłada się także na modyfikację rozkładu prawdopodobieństwa $P(u)$:

np.

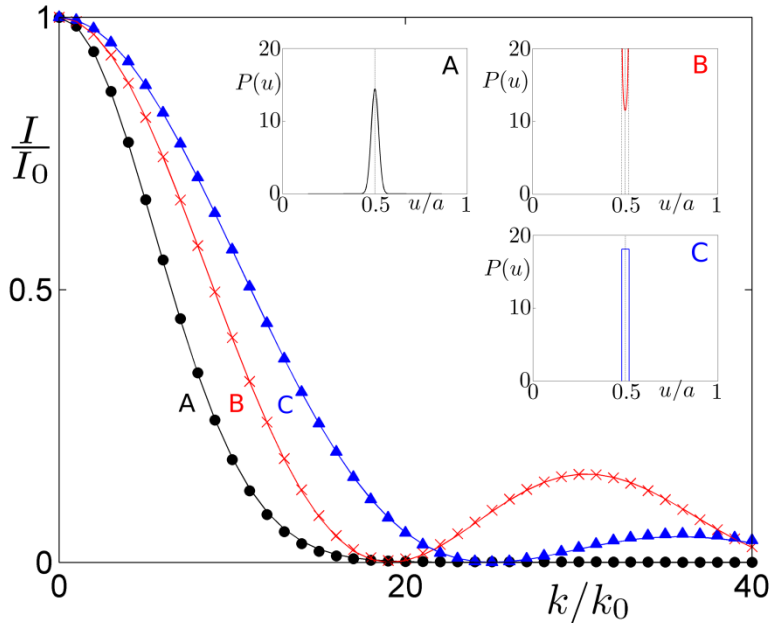

kryształ periodyczny

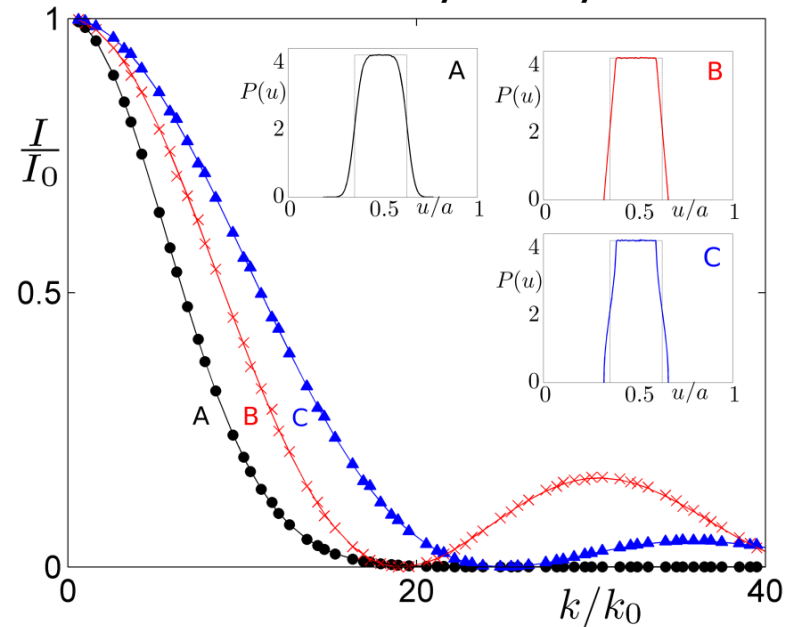

kwazikryształ

kryształy periodyczne

kwazikryształy

- Korekta ze względu na fonony dla struktur aperiodycznych jest przeprowadzana analogicznie jak dla struktur periodycznych
- Korekta w postaci czynnika Debye'a-Wallera jest wystarczająca, aby opisać piki w szerokim zakresie wartości wektora rozpraszania
- Inne postacie funkcji można ew. stosować w celu poprawy jakości dopasowania na końcowych etapach udokładniania.

Kwazikryształy dekadagonalne – udokładnienie w przestrzeni fizycznej

1. Basic Ni-rich $\text{Al}_{72}\text{Ni}_{20}\text{Co}_8$

(Wolny, Kozakowski, Kuczera, Takakura, *Z. Kristallogr.* **223**, 847-850 (2008))

2. Basic Ni-rich $\text{Al}_{70.6}\text{Ni}_{20.7}\text{Co}_{6.7}$

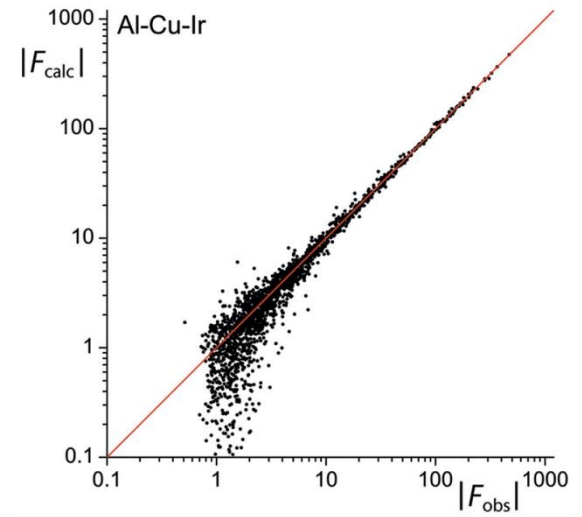
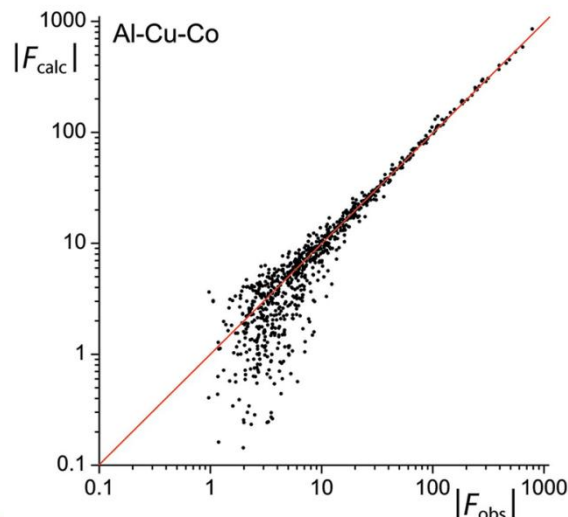
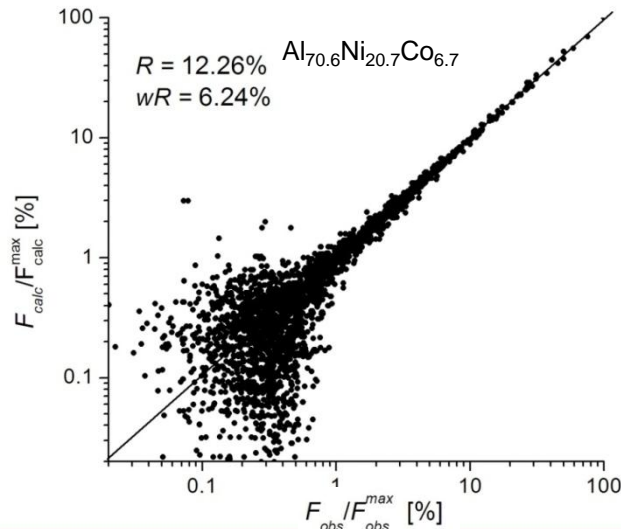
(Kuczera, Kozakowski, Wolny, Steurer, *J. Phys.: Conf. Ser.* **226**, 01200 (2010))

3. Edagawa phase $\text{Al}_{72.0}\text{Ni}_{15.6}\text{Co}_{12.4}$, superstructure type I

(Kuczera, Wolny, Fleischer, Steurer, *Phil. Mag.* **91**, 2500-2509 (2011))

4. Comparative study of $\text{Al}_{64.4}(\text{Cu},\text{Co})_{35.6}$, $\text{Al}_{60.6}\text{Cu}_{19.2}\text{Rh}_{20.2}$, $\text{Al}_{58.3}\text{Cu}_{26.6}\text{Ir}_{16.9}$

(Kuczera, Wolny, Steurer, *Acta Cryst. B* **68**, 578-589 (2012))

Fazy

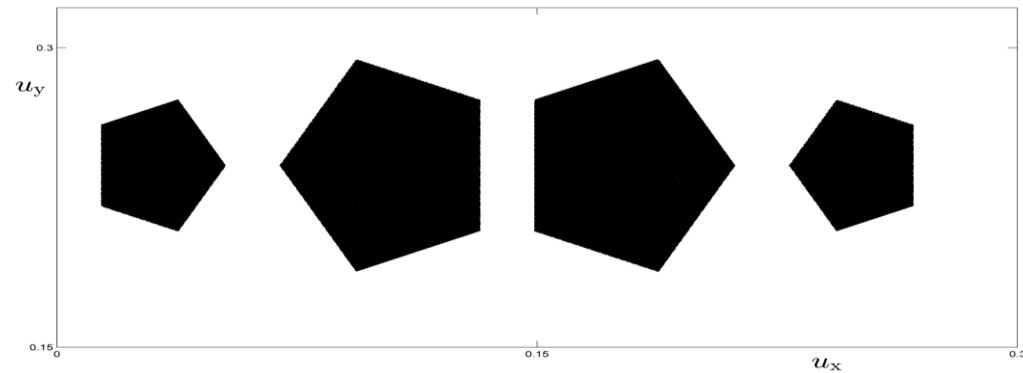
przeskok

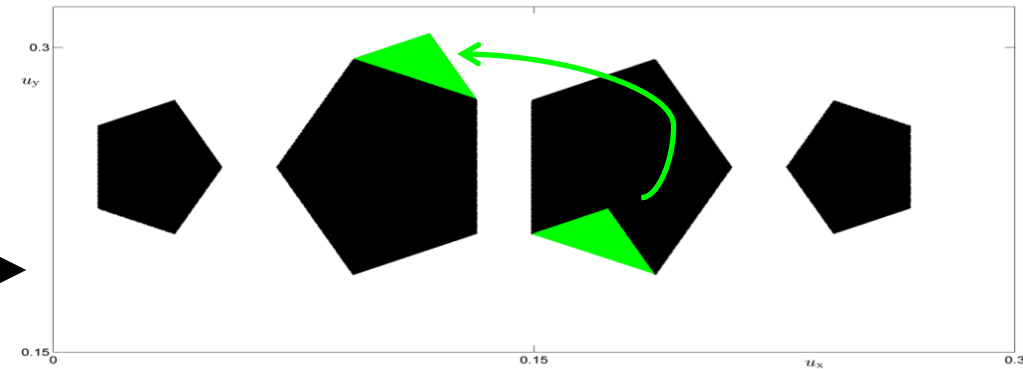
przeskok jednej konfiguracji (orientacji)
rombów: gruby, gruby cienki
(prawdopodobieństwo przeskoku 100%)

fazy powodują zmianę kształtu
(fragmentację) SKE dla pokrycia
Penrose'a

przed przeskokiem

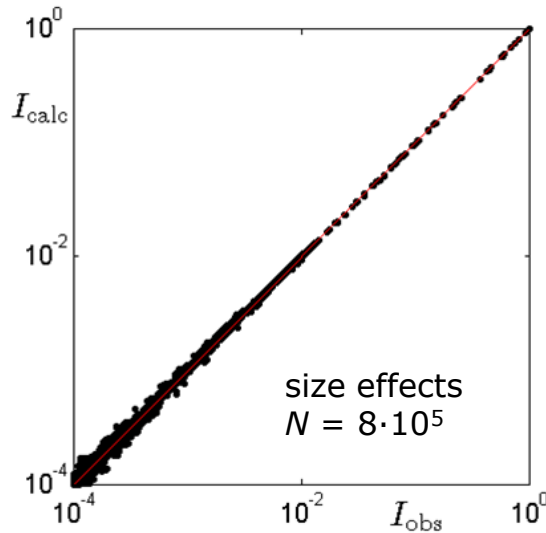

po przeskoku

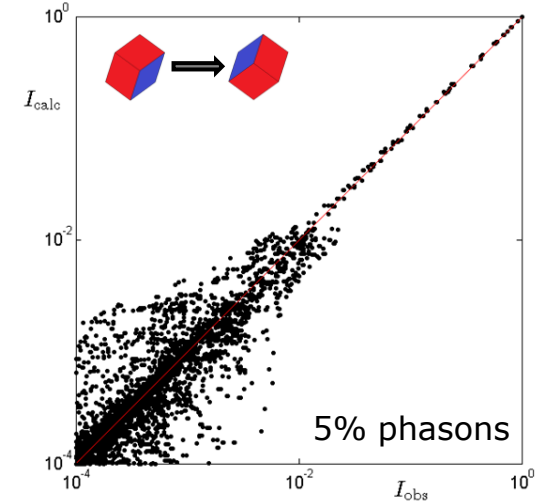

Fazy – dla Penrose tiling

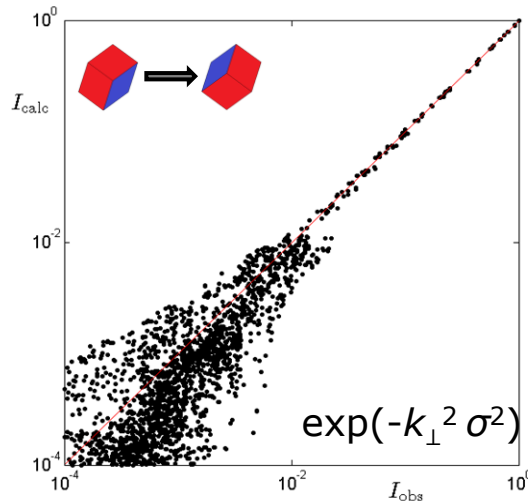
Penrose tiling z fazonami

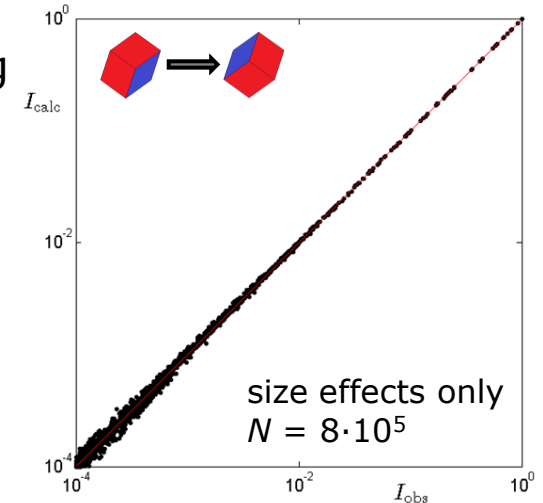
Penrose tiling z fazonami (bez poprawki)

Penrose tiling z fazonami (klasyczny czynnik D-W)

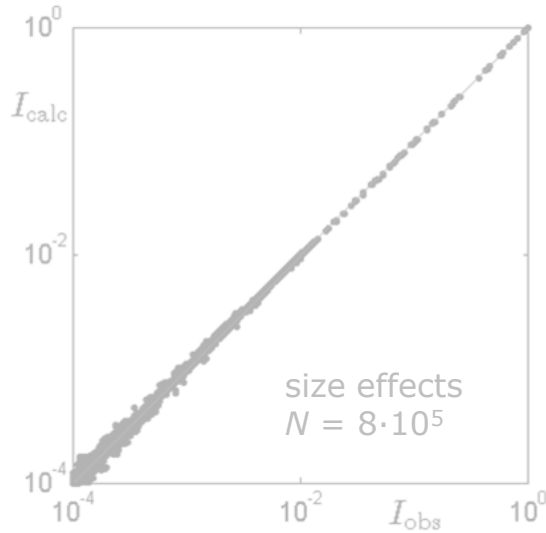

Penrose tiling z fazonami („trójkątna” poprawka do ŚKE)

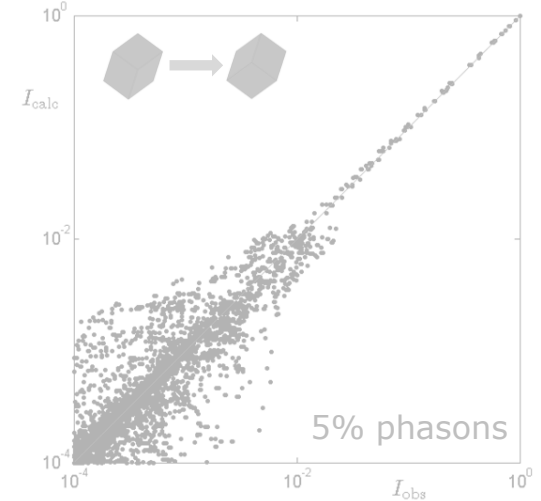

Fazy – dla Penrose tiling

Penrose tiling z fazonami

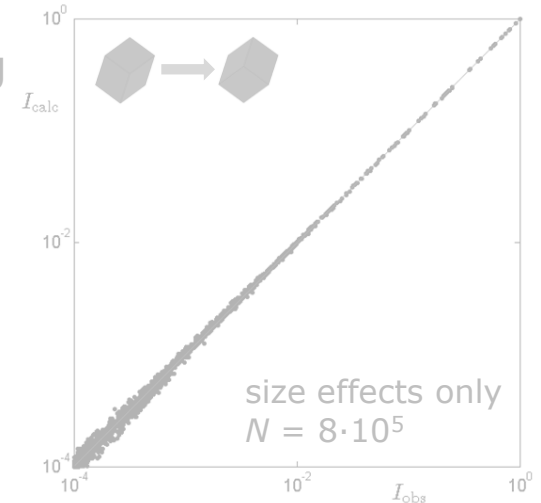
Penrose tiling z fazonami (bez poprawki)

Penrose tiling z fazonami (klasyczny czynnik D-W)

Penrose tiling z fazonami („trójkątna” poprawka do SKF)

Klasyczny czynnik D-W nie rozwiązuje problemu wcale!

size effects only
 $N = 8 \cdot 10^5$

Fonony i fazony – podsumowanie

- Wyzwaniem współczesnej krystalografii jest uwzględnienie bardzo słabych refleksów dyfrakcyjnych w procesie udokładniania (szczególnie struktur złożonych). Poprawna korekta na fonony i fazony jest kluczowa.
- Korekta na fonony dla kwazikryształów jest taka sama jak w przypadku struktur periodycznych (czynnik Debye'a-Wallera)
- Dla fazonów klasyczny czynnik Debye'a-Wallera, $\exp(-k_{\perp}^2 \sigma^2)$, jest raczej bezużyteczny.
- **Metoda statystyczna (ŚKE) daje unikalne możliwości poprawnej interpretacji fononów i fazonów w strukturach złożonych.**

Podziękowania

WYDZIAŁ FIZYKI I INFORMATYKI STOSOWANEJ

prof. dr hab. Janusz Wolny
dr inż. Bartłomiej Kozakowski
dr inż. Paweł Kuczera
dr Anna Wnęk
dr Lucjan Pytlik
mgr inż. Maciej Chodyń
mgr inż. Ireneusz Bugański

Podziękowania

WYDZIAŁ FIZYKI I INFORMATYKI STOSOWANEJ

prof. dr hab. Janusz Wolny
dr inż. Bartłomiej Kozakowski
dr inż. Paweł Kuczera
dr Anna Wnęk
dr Lucjan Pytlik
mgr inż. Maciej Chodyń
mgr inż. Ireneusz Bugański

Dziękuję za uwagę!